

«Тўрткўл ТВ», «Жаслар ТВ», «Амударё ТВ» телерадио каналларинг пайдо бўлиши ҳақида кўплаб мулоҳазали фикрлар баён этилган.

РЕЗЮМЕ. В статье анализируются изменения, связанные с поддержкой негосударственных СМИ в Узбекистане в годы независимости, в частности, появление регионального радио и телевидения в Каракалпакстане, дальнейшее расширение материально-технической базы и открытие негосударственных телерадиоканалов. В основном, много размышлений было высказано о появлении телеканалов «Нукус-FM», «Эллиққалъа ТВ», «Тўрткўл ТВ», «Жаслар ТВ», «Амударё ТВ».

SUMMARY. The article analyzes the developments related to the support of non-state media in Uzbekistan in the years of independence, in particular the emergence of regional radio and television in Karakalpakstan, the further expansion of the material and technical base and the opening of non-state television and radio channels. Basically, many thoughtful opinions are expressed about the emergence of radio channels «Nukus-FM», «Ellikkala'a TV», «Turtkul TV», «Jaslar TV», «Amudarya TV».

PEDAGOG INSANNIŃ JUMIS ISKERLIGINIŃ RAWAJLANIŃ BARIWINDA KEYS TEXNOLOGIYASI

S.E.Uzakov- oqitwshi

Ózbekstan mámleketlik kórkem óner hám mádeniyat instituti Nókis filiali

Tayanch soʻzlar: pedagog insonning faoliyati, keys texnologiyasi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, yangi standartlar, dasturiy taʼlim, zamonaviy texnologiya.

Ключевые слова: педагогическая деятельность человека, кейс-технология, информационно-коммуникационные технологии, новые стандарты, программное обучение, современные технологии.

Key words: human pedagogical activity, case technology, information and communication technologies, new standards, software training, modern technologies.

Talimde zamanagóy talaplardı támiyinlew kóplegen tiyisli, jańa texnologiyalar hám olardan biri pedagog insanniń jumis barısında keys texnologiyası.

Informacion-kommunikaciya texnologiyaları, jańa standartlar, dástúriy tálim, zamanagóy tálim, bilim, kónlikpe hám kónlikpeler kórinisindegi dástúriy tálim bolıp tabıladı, haqıyqıy iskerlikti rawajlanıwın qálıplestiriwin talap etedi. Hár qanday tarawdağı jaǵdaylar (anglichan tilinde, jumıs) arawlı bir jaǵday yamasa hádiyseniń xarakteristikası: social, ekonomikalıq, medicinalıq hám basqalar.

Qaǵıyda jol menen de, gilt tek ǵana xarakteristikada, bálki arawlı bir mashqala yamasa qarama-qarsılıqtı óz ishine aladı jáne bul haqıyqıy faktlarǵa tiykarlanadı. Solay etip, jumıstı sheshiw ushin usınıs etilgen jaǵdadı analizlew arqalı optimal sheshimdi tabıw kerek.

Ámeliy jónelis. Jumıs usılı teoriyalıq bilimlerdi ámeliy mashqalalardı sheshiwde qollaw imkaniyatın beredi. Bul jantasıw bizneske hám procesler haqqında sap akademikalıq tálimdi asırıw, studentlerdiń bilimin asırıw yamasa pedagog insanniń jumis barısında shınıǵıw islew arqalı úyretiw bul ótiwge qaraganda keńlew bilim beredi.

Interaktiv formattıń bar ekenligi. Pedagog insanniń jumis barısında keys usılı studentlerdiń joqarı sezimi hám aktiv qatnası sebepli materialdı jáne de nátiyjeli ózlestiriwdi támiyinleydi.

Arnawlı kónlikpelerdi asırıw. Pedagog insanniń jumis barısında jumıs usılı, barlıq haqıyqıy jumıs hám jumıs procesinde júdá zárúr bolǵan jumsaq kónlikpelerdi jaqsılawǵa múmkinshilik beredi.

Ulıwma bilimlendiriwdiń mámleket bilim beriw standartları studentlerdiń ózligi onıń aldındağı tiykarǵı soraw retinde, rawajlanıwın asıradı. Pedagog insanniń jumis barısında jańa standartlardı ámelge asırıwda tiyisli háreketler sistemasınan paydalanıwdı talap etedi. Usı waqıtta tálim texnologiyalarıda, informacion-kommunikaciya texnologiyaların (AKT) engiziw de ózgerip atrı temanı úyreniw kólemin keńeytiw maqsetinde, bul jańa múmkinshilikler jaratadı. Oqıtıwshı aldında bilim, kónlikpe hám ádetlerdi toplawǵa qaratilǵan dástúriy shınıǵıwlar student shaxsın rawajlandırıwǵa qaratilǵan. Onı maqsetli oqıw procesine aylandıırıw mashqalası bar edi. Oqıw procesinde, jańa texnologiyalardan paydalanǵan halda sabaqtıń dástúriy formasınan alıslaw, tálimniń klassik modelin jańa sharayatlarda ámelge asıratuǵınlıǵı anıqlandı. Metodlar kompleksi:

– Pedagogikalıq bilimler iskerlik procesiniń qásiyetlerin sáwlelendiriwshi tarawdıń ózara tásirine tásir etiwshi ayırıqshalıqlar olardıń oqıw procesine bolǵan sezimine jáne de onıń natıyjeliligini támiyinlewin asıradı;

– Social tájiriyebeni uzatıwdıń formaları, usılları hám quralları kompleksi, sonıń menen birge, bul processtıń texnikalıq úskeleneri;

– Úyreniw túsiniw yamasa anıqlaw procesi bolıp tabıladı, háreketler izbe-izligi hám belgilengen maqsetke erisiw, oqıtıwshı iskerliginiń ayırıqsha usılları kompleksi.

Turmıshlıq jaǵdaylardı birgelikte analiz qılıw universal bolıp tabıladı úyreniw usılı, sol sebepli mashqalalardı sheshiw. Studentler menen «waqıyalar»dı talqılaw hám tájiriye menen úyreniw. Pedagog insannıń jumıs barısında keys texnologiyası jumıs usılınıń ayırıqsha qásiyetleriniń biri bolıp tabıladı. Islerdi sheshiw birneshe basqıshlardan ibarat:

- 1) usınıs qılıw atırǵan jumıstı izertlew;
- 2) seshilmey atırǵan maǵlıwmatlar kompleksi hám analiz;
- 3) mashqalanıń múmkin bolǵan sheshimlerin talqılaw;
- 4) eń jaqsı sheshimdi islep shıǵıw.

Pedagog insannıń jumıs barısında texnologiyalardan keys texnologiyası hár bir qádemler ápiwayıraq. Tiykarınan, bul jerde birinshi ret gıltler menen shuǵıllanatuǵın qatnasıwshılardı shalǵıtıwshı múmkin bolǵan bir neshe «kórinbes tereńler» bar. Birinshiden, mashqalanıń anıq sheshimi joq. Optimal sheshim bolıwı múmkin lekin mudamı bir nátiyjeli sheshim bar. Ekinshiden, maǵlıwmatlar bir-biri menen qarama-qarsılıq, ol tártipli yamasa turaqlı túrde ózgeriwı múmkin. Solay etip, turmıstaǵı bunday máseleler menen, biz buǵan úzliksiz dus kelemiz. Úshinshiden, qaǵıyda jol menen de, jumıslar sheklengen waqıt ishinde sheshiledi. Keysler eki komponentti birlestiredi: izertlew hám tálim, sol sebepli onı jaratıw procesi, usınıń menen birge, biznes máslahátshisi hám oqıtıwshınıń jumısın óz ishine aladı. Qaǵıyda jol menende, hár bir jazıwı belgili bir kompaniyada júzege kelgen jaǵday menen baylanıslı. Joqarı sapalı islerdiń bes tiykarǵı tárepi óz ishine alıwı kerek:

1. Vizual dizayn hám túsindiriw formasından paydalanǵan halda kompaniyanıń qádiriyatları hám materiallıq qásiyetleri haqqında tolıq maǵlıwmat;

2. Kompaniya ushın zárúrli hám anıq sheshimsiz qızıqlı biznes jaǵdayı isde xarakteristikalanıwı kerek;

3. Kompaniya ushın mashqalalardı sheshiwdiń aktuallıǵı: bul tiykarlanıp atırǵan hám

házirgi sheshimdi talap etetuǵın haqıyqıy jaǵdaylar;

4. Mashqala menen baylanıslı dáslepki hám statistikalıq maǵlıwmatlardıń jeterligi;

5. Jazba jumıslarda studentlergiń qatnasıwı.

Keys texnologiyasındaǵı jaǵdaylar paydalanıw formatına baylanıslı hám olardıń quramalıǵı dárejesine qaray pariq etedi. Paydalanıw formatlarına qaray ayırmashılıqlar:

Atqarıw jumısları. Qatnasıwshılar atqarıw menen tikkeley ilajda tanısadı hám olar bunı bólek yamasa moderator menen talqılawǵa qarar etedi.

Ámeliy izertlewler. Olar shınıǵıw isleydi hám ulıwma talqılaw waqtında studentlerdi xabardar etiw ushın mólsherlengen, jáne bul jerde geyde qatnasıwshılardan qısqa múddetli tayarlıq talap etiledi.

Pedagogikalıq uqıwqa erisiw pedagogtıń arnawlı bir jeke sapaları menen ámelge asadı. Pedagogikalıq uqıw joqarı dárejede pedagogikalıq iskerlik etiw, pedagogikalıq texnikanı iyelewdi, sonıń menen birge, pedagog shaxsı, onıń tájiriyesi, puqaralıq hám kásiplik poziciyasın anılatadı. Sońǵı jıllardaǵı ilimiy qararlar hám bul jaǵdayǵa salıstırǵanda tómendegishe juwmaq etiwge múmkinshilik berdi: pedagogikalıq uqıw kásiplik iskerliktegi induviduallıqtıń jaqtı kórinisi retinde túsiniledi. Pedagogika texnologiyalardan biri keys texnologiyasındaǵı jumıs medicinalıq hallar menen islew, bul sheshim menen pariq etedi. Mámleket bilim beriw standartları oqıtıwda talaba shaxsın rawajlandırıwdı tiykarǵı másele etip qoydı. Bul másele, óz gezeginde, sonıń menen birge, oqıtıwshılardan jumıs procesinde jańa standartlardı engiziwde jańa texnologiyalardan paydalanıwdı talap etedi.

Maqaladaǵı eń sońǵı hám úyreniwdiń haqıyqıy texnologiyası bolǵan keys texnologiyası haqqındaǵı tiykarǵı tariyxıy, teoriyalıq hám ámeliy bilimlerdegi sistemalastırdı, hám olardıń artıq-mashılıqların misallar menen kórsetedi. Tálim texnologiyalarınıń ózgeriwı sebepli informacion-kommunikaciya texnologiyalarınıń engiziliwi tálim mákemelerinde hár bir pán boyınsha bilim beriw kólemin keńeytiw ushın keń múmkinshilikler jaratıp atır. Sol múnásibet penen oqıw procesinde keys texnologiyasınan ámeliy paydalanıw zárúrliǵi payda boladı. Bizińshe, basqalarǵa salıstırǵanda bul pedagogikalıq uqıw mazmun-mánisin tuwrı jaratadı.

«Tárbiya hám oqıtıwda joqarı dárejege erisiw jáne onı úzliksiz rawajlandırıp barıw imkaniyatın támiyinleytuǵın kórkem óner bolıp, oqıwshıǵa mehir qoyǵan hám óz kásibin jaqsı kórgen. Óz jumısınıń sheber ustası bolǵan pedagog bul joqarı dárejede mádeniyatlı, óz pánin tereń biletuǵın,

pánnıń yamasa kórkem ónerdiń tiyisli tarawların jaqsı analiz ete alatuǵın, tárbiyalaw hám oqıtıw stilistikasını jetilisip iyelegen qánigedur».

Pedagog jeke hám kásiplik pazyiletler iyesi bolıwı kerek. Pedagogikalıq uqıppa berilgen táriyp, hám de pedagogtıń professiogramması qásiyetleri

hám pedagoglarǵa qoyılatuǵın social-ekonomikalıq, siyasiy madeniy talaplardan kelip shıǵıp pedagogika teoriyası pedagogikalıq uqıptı tiykarǵı komponent (strukturalıq bólim)lerden ibarat bolıwı kerekligin ańlatadı.

Ádebiyatlar

1. Pedagogika: mın sawalǵa mın juwap / Metodikalıq qollanba. U.I.Inoyatov, N.A.Muslimov, M.Usmonboyeva, D.Inog'omova. –T.:Nizomiy nomidagi TDPU, 2012.
2. Hoshimov K. Pedagogika tariyxı // Pedagogika joqarı oqıw orınları hám doril fununlar studentleri ushın Oqıw qollanba. –Tashkent, Oqıtıwshı, 1996.
3. Mahkamov U., Tillaboeva N., Tillaboeva SH. Pedagogikalıq uqıw. Oqıw qollanba. T.: 2003 y.
4. Pedagogika: sabaqlıq / Yu. Tolibov, A. Agaev, I. Isaev, A. Eminov. –Boku: Adiloglu–2006.
5. Pedagogika. / A. Pashayev, F. Rustamov, - Boku. Pán hám tálim, – 2010.
6. Pedagogika pánleri. 3-Son 2021 jıl Mart.
7. Beznovskaya, V. V. Tálim texnologiyaların tańlaw: Dástúriy model me yamasa innovciyalıq Jantasıw ma? MADI axborotnaması, 2014 jıl, 4-son.

REZYUME. Pedagogik insonning ish faoliyatida keys texnologiyasining pedagogik texnologiyalaridan biri bo'lgan texnologiyaning afzalliklari. Keys texnologiyalarining o'ziga tán imkoniyatlari va ulardan foydalanish dasturiy o'qitish usullariga ega va dars shaklin o'zgartirishga imkoniyat beradi. Pedagog har kuni o'zlari oldiga yoshlarni tarbiyalash, o'qitish yoki ta'lim berish maqsadlarin qo'yadi. Shuning uchun, ta'lim printsiplariga amal qilgan holda, o'z faoliyati mazmunini, talabalar faoliyatini shakllantiriladi, buni amalga oshirishlik metod va vositalarini tanglaydi, uni talabalarga berish shakllarin takomillashtirishga intiladi.

РЕЗИОМЕ. Преимущества технологии как одной из ключевых педагогических технологий в ИС педагогического деятельности человека. Специфические возможности кейс-технологий и, их использование имеют программные методы обучения и дают возможность изменить форму урока. Педагог ежедневно ставит перед собой цели воспитания, обучения или воспитания молодежи. Вместе с тем, руководствуясь принципами воспитания, они формируют содержание своей деятельности, деятельности учащихся, выбирают методы и средства ее осуществления, стремятся к совершенствованию форм ее предоставления учащимся.

SUMMARY. Advantages of technology as one of the key pedagogical technologies in the IP activity of a pedagogical person. The specific capabilities of case technologies and their use have programmatic teaching methods and make it possible to change the form of the lesson. Every day a teacher sets goals for the upbringing, education or upbringing of young people. At the same time, guided by the principles of education, they form the content of their activities, the activities of students, choose methods and means of its implementation, strive to improve the forms of its provision to students.